

Tiekas “Zināšanu kafejnīcā”

Vēsturnieks Arturs Puga pēta staburadziešu gaitas un likteņus

KO VĒLOS VAIRĀK ZINĀT? Staburadziešu uzdevums bija uzrakstīt, par ko viņi vēlētos vairāk uzzināt pētījuma gaitā.

VAIRĀKI “ZINĀŠANU KAFEJNĪCĀS” DALĪBNIEKI uz tikšanās līdzī bija paņēmuši senas fotogrāfijas un citas vēstures liecības, ko vēlējas parādīt pētniekiem.

Staburaga saietā namā staburadzieši tika aicināti uz kādu interesantu pasākumu, kuram bija dots nosaukums “Zināšanu kafejnīca”. Tajā vēstures doktors Arturs Puga dalījās ar zināšanām, kas iegūtas pētījumā, kas uzsākts pagājušā gada rudenī ar virsrakstu “Staburadzieši un laikmeti vēstures avotos”. Izpētes laiks ir saistīts ar cilvēkiem un notikumiem šajā pusē 19. — 20. gadsimtā.

AGITA GRĪNVALDE-IRUKA

Seši darba bloki

Arturs Puga stāsta, ka projekts “Staburadzieši un laikmeti vēstures

avotos” sastāv no sešiem darba blokiem, ko īsteno paralēli: projekta plānošana, pakāpeniska izvērtēšana un pilnveidošana; projekta komandas izveide, atbalstītāju un interešu apzināšana; pētnieciskais darbs ar arhīvu, bibliotēku, e-publiskā, atmiņu u. c. avotiem; staburadziešu pasākumi zināšanu paplašināšanai un apribei; jaunas publikācijas globālā tīmekļa vietnēs, periodikā u. c.; iegūtās informācijas pielietošana tūrisma veicināšanai.

“Zināšanu kafejnīca” 15. augustā pulcēja ap 30 dažādu paaudžu cilvēku. “Tie ir staburadzieši, vēsturnieki, Aizkraukles novada pašvaldības darbinieki, kas ar Rīgas un Jēkabpils valsts arhīvu, Aizkraukles un

Jēkabpils muzeju palīdzību pakāpeniski attīsta mūsu projektu. Iegūst, daļas, pielieto zināšanas par staburadziešu pagātni, saimniecībām un to vērtībām, notikumiem 19. — 20. gadsimtā, par pamatu ņemot arhīvu dokumentus. Cik apjomīgs būs projekts nākotnē, tas atkarīgs no dalībnieku un atbalstītāju interesēm, kas ir daudzpusīgas, un arī piedāvājumiem.” Attīstības projektu veido komanda. Paldies Gundegai Zarānei, Signei Sniedzei, Ivetai Ločmelei, dzīvesbiedrei un vēsturniecei

SAVOS ATMIŅU STĀSTOS daļās skolotājs un fotogrāfs Aivars Bite (no labās), vēsturnieks un projekta autors Arturs Puga un staburadziešis Artis Rusāns.

Tamārai, jo bez viņu sadarbības nebūtu veiksmīga sākuma un šīs dienas tikšanās,” uzsver projekta autors.

Jautāts par saistību ar Staburaga pagastu, pētnieks atklāj, ka dzīvo gan Rīgā, gan Vīgantē.

Katrs ir pelnījis, lai viņu atceras

“Man bieži jautā, kas tad ir staburadzieši? Cilvēki, kas dzīvojuši Staburaga pagastā. Taču ilgu laiku tāda pagasta Latvijas kartē nemaz nebija. Bija Sēlpils pagasts, un staburadzieši dzīvoja tajā. Bija cilvēki, kuri sevi par staburadziešiem uzskatīja Seces pagastā. Tāpēc manā skatījumā staburadzieši ir tie, kuri jūt piederību Staburaga zemei un uzskata sevi par tādiem,” skaidro vēsturnieks. Viņš turpina: “Cilvēks ir dzīvs tik ilgi, kamēr viņu atceras. Papētīju informatīvos stendus pie ieejas Vīgantē parkā un redzēju trīs ievērojamu staburadziešu vārdus — komponistu Pēteri Barisonu, rakstnieku Valdi un viņa tēvu. Taču ir desmiti un simti cilvēku, kuri šeit dzīvojuši un strādājuši dažādos laikos. Viņu vārdi, māju un saimniecību nosaukumi atrodami dažādos arhīvos un datubāzēs. Un viņi pelnījuši, lai to vārds netiktu aizmirsts. Piemēram, agrāk Vīgantē muižā strādājuši ne tikai vietējie, bet cilvēki, kas pierakstīti Jaunjelgavā, Rīgā un citur. Interesantas ziņas ir arī par Vīgantē muižas īpašniekiem. Tā visa ir mūsu pagātne! Un kas tad ir vēsture? Tas ir mūsu zināšanu, dokumentu, liecību, atmiņu sakopojums, un mēs esam daļa no Latvijas vēstures.

Dalās ar atklājumiem

Pirmajā tikšanās reizē Arturs Puga pastāstīja par to, kas jau izpētīts un atklāts. Zinām par pēdējā Vīgantē muižas īpašnieka Heinriha fon Bēra ģimenes likteņiem gadu desmitos, par Sēlpils pagastvaldes un staburadziešu drosmīgajām atbildēm ca-

ra ģenerāļiem un ierēdņiem 1905. — 1913. gadā, par staburadziešu ēku vecumu, saimniecību lielumu, vērtību, pirms Vācijas armija iebruka Sēlijā 1915. gadā. Atklājām Jaņa Gulbja (1925. gadā nopirka zemi “Staburaga” mājām) ģimenes aizraujošo vēsturi, kura iesniedzās šodienā. Staburadzieša mazmeita Natālija Gulbis šodien ir viena no slavenākajām golfa sportistēm ASV un pasaulē, un viņas latviskā izcelsme tiek bieži uzsvērtā,” atzīmē pētnieks.

Staburadzieši jaunās ziņas uzņēma ar lielu interesi, jo arī pašiem krājumā netrūkst stāstu par aizraujošiem notikumiem pagastā un apkārtnē. Daudzi bija paņēmuši līdzīgas senas fotogrāfijas un citas vēstures liecības, kuras vēlējas parādīt projekta autoram.

Materiālus publicē mājaslapā

Savukārt sanākušo staburadziešu uzdevums bija dot priekšlikumus turpmākiem pētījumiem. Viņiem bija jāuzraksta, par ko vairāk vēlētos no arhīviem uzzināt — par savu ģimeņu, dzimtu likteņiem, māju vai saimniecību vēsturi, par kādiem laikiem un notikumiem. Piemēram, bijuši Staburaga pagasta padomes sekretāre Skaidrīte Kubliņa, vēlējis vairāk uzzināt par Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri, kas savulaik dzīvojuši Staburagā.

Arturs Puga stāsta, ka projekta finansējums pagaidām ir atklāts jautājums, taču jau šobrīd daļa no atklājumiem tiek publicēta projekta vietnē <https://staburadzieši-un-laikmeti.mozello.site.com>. Tā ir pieejama katram. To, kā jaunās zināšanas par staburadziešiem izplatīt pasaulē, jāņem projekta dalībniekiem. Var būt publikācijas, kartotēkas, staburadziešu digitālie arhīvi utt. Iespēju ir ļoti daudz,” uzsver A. Puga, un viņtējie atzīst, ka tas ir nozīmīgs ieguldījums novada izpētē un arī tūrisma informācijas papildināšanā. ♦

Projekts “Sēlijas kopienu stāsti” tiek īstenots ar Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas “Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma” projektu konkursa “Sēlijas kultūras programma” finansiālu atbalstu.